

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีของหน่วยงานราชการในจังหวัด เชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎี

1. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพ และจรรยาบรรณผู้ประกอบการวิชาชีพ

1) มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่อง ทักษะวิชาชีพ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2554ก) ประกอบไปด้วยทักษะ 5 ประเภท ดังนี้

1.1) ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill)

(ก) มีความสามารถที่จะกำหนด ได้มา จัด และเข้าใจ สารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(ข) มีขีดความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์

(ค) มีความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน

1.2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การทำงาน (Technical and Functional Skills)

(ก) ความชำนาญทางตัวเลข (การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ) และความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

(ข) การวิเคราะห์แบบจำลองการตัดสินใจและความเสี่ยง (Decision Modeling and Risk Analysis)

(ค) การประเมินค่า

(ง) การรายงาน และ

(จ) ความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

1.3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills)

(ก) ความสามารถในการจัดการตนเอง

(ข) ความคิดริเริ่ม มีความสามารถโน้มน้าวและเรียนรู้ด้วยตนเอง

(ค) ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัด และจัดแจงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา

- (ง) ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง
- (จ) พิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ให้เข้ากับ
- กับการตัดสินใจ
- (ฉ) ความระมัดระวังสงสัยเชิงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
- 1.4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication)
- (ก) การทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหา
- ความขัดแย้ง
- (ข) สามารถทำงานเป็นกลุ่ม
- (ค) มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรมและความคิดเห็นต่างกันได้
- เจรจาต่อรองหนทางแก้ปัญหาและกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ
- (ง) การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้โดยมีประสิทธิภาพ
- (จ) สามารถนำเสนอ อภิปราย รายงานและการปกป้องมุมมองของตนเอง
- อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเขียนและการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- (ฉ) ฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม
- และภาษาที่แตกต่าง
- 1.5) ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organization and Business Management Skills)
- (ก) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การจัดการบุคลากรและทรัพยากร และการตัดสินใจ
- (ข) ความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งาน ที่จะจูงใจและพัฒนาบุคลากร
- (ค) การมีภาวะผู้นำ
- (ง) การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ

2) ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2553 (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2554) อันประกอบไปด้วย

2.1) ความโปร่งใส

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส

2.2) ความเป็นอิสระ

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจและปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระภายใต้กรอบวิชาชีพ

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพ ต้องไม่ปฏิบัติงานที่ตนขาดความเป็นอิสระภายใต้กรอบวิชาชีพบัญชี

2.3) ความเที่ยงธรรม

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม ซื่อตรงต่อวิชาชีพ และต้องไม่มีส่วนได้เสียในงานที่ตนประกอบวิชาชีพ นอกจากค่าตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบวิชาชีพนั้น

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องใช้ดุลยพินิจบนหลักฐานที่เชื่อถือได้โดยปราศจากความมีอคติและความลำเอียง

(ค) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องใช้ดุลยพินิจอย่างเที่ยงธรรมโดยหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์หรือสถานการณ์ใดๆ ที่อาจทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไม่สามารถปฏิบัติงานได้โดยโปร่งใส อิสระ และซื่อสัตย์สุจริต

2.4) ความซื่อสัตย์สุจริต

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องปฏิบัติงาน อย่างตรงไปตรงมา จริงใจ ซื่อตรงต่อวิชาชีพ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องปฏิบัติงานตรงตามหลักฐานที่เป็นจริง

(ค) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่อ้างหรือยินยอมให้บุคคลอื่นอ้างว่าได้ปฏิบัติงาน โดยที่ไม่ได้มีการปฏิบัติงานจริง

2.5) ความรู้ความสามารถ

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องใช้ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ วิธีปฏิบัติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความชำนาญ และประสบการณ์ทางวิชาชีพด้วยความมีสติ เอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ และระมัดระวังรอบคอบ

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องประกอบวิชาชีพ โดยมีความสามารถอย่างเพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จได้

(ค) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องประกอบวิชาชีพ ด้วยความมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร

(ง) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องศึกษาหาความรู้ และความชำนาญทางวิชาชีพเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้ทันอยู่เสมอ

2.6) มาตรฐานในการปฏิบัติงาน

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องประกอบวิชาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังรอบคอบ และด้วยความซื่อสัตย์ตามมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

2.7) การรักษาความลับ

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่นำข้อมูลที่เป็นความลับขององค์กรที่ตนได้มาจากการปฏิบัติงานวิชาชีพ และความสัมพันธ์ในทางธุรกิจ รวมทั้งความลับขององค์กรที่ตนสังกัด ไปเปิดเผยต่อบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากองค์กร เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการเปิดเผยตามสิทธิหรือหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หรือในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่นำข้อมูลที่เป็นความลับขององค์กรที่ตนได้มาจากการปฏิบัติงานวิชาชีพ และความสัมพันธ์ในทางธุรกิจ รวมทั้งความลับขององค์กรที่ตนสังกัด ไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนหรือบุคคลอื่นโดยมิชอบ

2.8) ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องมีความรับผิดชอบตามกรอบวิชาชีพบัญชี ต่อผู้รับบริการ

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องปฏิบัติตามกรอบวิชาชีพบัญชี เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและมีประโยชน์ต่อผู้รับบริการ

2.9) ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคล หรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ให้

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องปฏิบัติตามจริยธรรมทางธุรกิจขององค์กรที่ตนสังกัด

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อุทิศตนทุ่มเท คุณเล่ห์ทรัพย์สินขององค์กรที่ตนสังกัด

(ค) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องใช้เวลาและทรัพย์สินขององค์กรที่ตนสังกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือบุคคลที่สามทั้งทางตรงและทางอ้อม

(ง) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องเปิดเผยความสัมพันธ์กับองค์กร สถาบันธุรกิจภายนอกหรือความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

(จ) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่กระทำการใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง และการดำเนินการขององค์กรที่ตนสังกัด

(ฉ) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบ มีเหตุผล ในการปฏิบัติงานทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรที่ตนสังกัด รวมถึงนายจ้าง (ผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน เจ้าของ) ของผู้ประกอบวิชาชีพ

2.10) ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่แย่งงานวิชาชีพบัญชีจากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านเดียวกันรายอื่น

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่ปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชีเกินกว่าที่รับมอบหมายจากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีรายอื่น

(ค) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานของตนเกินความเป็นจริง ไม่โอ้อวดหรือเปรียบเทียบกับหรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่กับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านเดียวกันรายอื่น หรือองค์กรที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านเดียวกันรายอื่นสังกัดอยู่

(ง) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่ให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใดๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้บุคคลอื่นแนะนำหรือจัดหางานวิชาชีพบัญชีมาให้ตน

(จ) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่เรียกหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์จากบุคคลใดเมื่อบุคคลนั้นได้รับงานจากการแนะนำหรือการจัดหางานของตนในฐานะที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีขององค์กรนั้น

(ฉ) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนในการให้บริการวิชาชีพบัญชีโดยมิได้คำนึงถึงลักษณะ ความเสี่ยง ความซับซ้อนและปริมาณของงานที่ตนให้บริการหรือมีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาชีพบัญชี

(ช) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควร สำนึกในหน้าที่และไม่ปฏิบัติตนในลักษณะที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชี

ทั้งนี้ในการศึกษา การวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีของหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงใหม่ จะไม่รวมแนวคิดข้อ 2.10 เนื่องจากประเด็นหัวข้อดังกล่าวไม่สอดคล้องกับการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีของหน่วยงานราชการในจังหวัดเชียงใหม่ และแนวคิดข้อ 2.9 จะใช้วัดความรับผิดชอบต่อองค์กร หรือหน่วยงานที่ตนสังกัด แทนการใช้คำว่าความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ประกอบวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ให้

2. แนวคิดเกี่ยวกับนักบัญชีหน่วยงานราชการ

นักบัญชีหน่วยงานราชการ (Government Accountant) มีฐานะเป็นข้าราชการประจำของหน่วยงานราชการนั้น ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี จัดทำฎีกาตรวจสอบการตั้งฎีกาเบิกจ่ายเงินในหมวดต่าง ๆ ตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีเงินสด เงินฝากธนาคาร บัญชีแยกประเภท จัดทำรายงานการเงินรายจ่ายตามงบประมาณประจำเดือน จัดทำประมาณรายได้รายจ่ายประจำปี พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติงาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง (ทศวรรษ ศาลาผาย, 2551: 11)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรณีการ์ ล้าลือ (2552) ได้ศึกษาเรื่องคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ ตามทักษะทางวิชาชีพ 5 ประเภท ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ รวมทั้งคุณสมบัติด้านอื่นๆ ในการศึกษาใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการแบ่งสัดส่วน (Proportional to Size) ประชากรคือ ผู้ประกอบการของนิติบุคคลที่จดทะเบียนต่อสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 387 ราย ผลการศึกษาพบว่า คุณสมบัติของนักบัญชีในทักษะทางวิชาชีพที่ผู้ประกอบการพึงประสงค์ในระดับมาก ด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชีในด้านการคำนวณต้นทุน ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ได้แก่ มีความสามารถวัด/คำนวณมูลค่าของสินทรัพย์หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้อง ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ มีทักษะหรือความชำนาญในการจัดการตนเอง เช่น การควบคุมอารมณ์ให้คงที่เมื่อประสบปัญหาที่งาน เพื่อนร่วมงาน หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ได้แก่ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในกระบวนการปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง และทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ได้แก่ มีความสามารถจัดแบ่งหน้าที่งาน และมีภาวะเป็นผู้นำ ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์มากที่สุดได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต และรู้จักรักษาความลับของกิจการ

ต่อลาภ สุขพันธ์ (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในจังหวัดลำปาง โดยกำหนดกลุ่มประชากรไว้เป็นองค์กรธุรกิจที่จดทะเบียนการค้าในจังหวัดลำปางที่มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดไว้ และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารของกิจการที่จดทะเบียน

การค้ำกับสำนักงานทะเบียนการค้าจังหวัดลำปาง โดยการสุ่มกับตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportation Random Sampling) พบว่า คุณสมบัติของนักบัญชีที่สถานประกอบการพึงประสงค์ ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ คุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์คือ นักบัญชีจบปริญญาตรี โดยมีเกรดเฉลี่ย 3.0 ขึ้นไป และมีความรู้ด้านภาษีอากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า คุณสมบัติในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องใช้สำนักงานเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์มากที่สุด ด้านการใช้ภาษาต่างประเทศนั้น พบว่า การเขียนภาษาอังกฤษ เป็นคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์มากที่สุด ด้านคุณธรรม จริยธรรม นั้นสถานประกอบการพึงประสงค์นักบัญชีที่มีความรับผิดชอบมากที่สุดและด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพนั้น การไม่ละทิ้งงาน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรจะเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์มากที่สุด

พัทธวรรณ ศาลาผาย (2551) ได้ศึกษาคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักบัญชีหน่วยงานราชการในจังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักบัญชีหน่วยงานราชการในจังหวัดมหาสารคาม และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักบัญชีหน่วยงานราชการในจังหวัดมหาสารคามที่มีความแตกต่างกันในด้านข้อมูลทั่วไป โดยสอบถามกับนักบัญชีของหน่วยงานราชการในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 72 คน โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test F-test (ANOVA และ MANOVA) พบว่า นักบัญชีหน่วยงานราชการนี้มีความเห็นว่าการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านค่านิยมในวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณและด้านเจตคติ และอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ด้านความรู้ในวิชาชีพ และด้านทักษะทางวิชาชีพ โดยนักบัญชีหน่วยงานราชการที่มีเพศ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบัญชีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน นักบัญชีหน่วยงานราชการที่มีอายุแตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านทักษะทางวิชาชีพแตกต่างกัน นักบัญชีหน่วยงานราชการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านค่านิยมในวิชาชีพแตกต่างกัน นักบัญชีหน่วยงานราชการที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านทักษะทางวิชาชีพแตกต่างกัน นักบัญชีหน่วยงานราชการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการทำบัญชีแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความรู้ในวิชาชีพแตกต่างกัน

ปิติภูมิ เบญจโอพาร (2553) ได้ศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักบัญชีที่ปฏิบัติงานจำนวน 115 ราย โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และ

ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าตนเองมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับดีมาก โดยมีความเห็นว่าตนเองมีทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะตัวบุคคล ทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารและทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจอยู่ในระดับดีมาก ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความสามารถสูงสุดในทักษะย่อยของแต่ละทักษะทางวิชาชีพ ดังนี้ ด้านทักษะทางปัญญา คือมีความสามารถตัดสินใจใช้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ระดับมาก ด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน คือมีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระดับมาก ด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลคือมีความสามารถเลือกใช้และบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดระดับมาก ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร คือมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมระดับมาก และด้านทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจคือมีความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งานและมอบหมายงาน ระดับมาก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาคุณสมบัติของนักบัญชี คือปัญหาด้านความเข้าใจหลักปฏิบัติทางกฎหมายหรือมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและนำมาประยุกต์ใช้

สรศักดิ์ ธนันไชย (2551) ได้ศึกษาการวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารทางด้านบัญชี จำนวน 52 ราย โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าพนักงานบัญชีในกิจการมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับดีมาก โดยมีความเห็นต่อทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสื่อสาร ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและทักษะหน้าที่การงานอยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า พนักงานบัญชีในกิจการที่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพโดยบอกรับเป็นสมาชิกเอกสารหรือวารสารทางวิชาชีพ มีทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล มากกว่าพนักงานบัญชีในกิจการที่ไม่มีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความเห็นว่าพนักงานบัญชีในกิจการที่มีการส่งเสริมวิชาชีพโดยการสนับสนุนให้ขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีทักษะทางปัญญา และทักษะทางวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า นักบัญชีควรมีทักษะทางวิชาชีพครบทุกด้าน

สังวาลย์ ยมเกิด (2552) ได้ศึกษาทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชีของกรมไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ใน 4 ส่วนงาน จำนวน 101 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลจากการศึกษาพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 45 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี โดยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด ระดับตำแหน่งงานในระดับ 4-7 และตำแหน่งงานที่ทำอยู่คือพนักงานวิชาชีพ โดยมีระยะเวลาในการทำงาน มากกว่า 20 ปีขึ้นไปจากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีทักษะทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของทักษะแต่ละด้านพบว่า ตนเองมีทักษะทางวิชาชีพในแต่ละด้านเรียงตามลำดับดังนี้ ทักษะทางปัญญาในระดับมาก ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลในระดับมาก ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารใน ระดับมาก ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจในระดับปานกลาง และทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าตนเองมีความสามารถสูงสุดในทักษะแต่ละด้านดังนี้ ทักษะด้านปัญญา ได้แก่ สามารถนำหลักการบัญชีมาใช้ในการจัดทำรายงานการเงินของหน่วยงานได้ในระดับมาก ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ได้แก่ สามารถนำเสนอรายงานการเงินได้ทันเวลาในระดับมาก ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ มีความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในระดับมาก ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ได้แก่ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับมาก ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ ได้แก่ มีความสามารถที่จะจัดและแบ่งหน้าที่งานและมอบหมายงานในระดับมาก